

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента,

Криstopчук Тетяни Євгенівни

на дисертаційну роботу

**Грищук Юлії Володимирівни "Розвиток педагогічної освіти у Республіці
Польща в контексті європейських інтеграційних процесів",**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Педагогічна освіта посідає особливе місце в освітній системі кожної країни. Якісна підготовка педагога є запорукою ефективної підготовки конкурентоспроможного людського капіталу країни, самореалізації кожної особистості, забезпечення ринку праці та держави висококваліфікованими фахівцями. Модернізація педагогічної освіти в Україні відбувається в контексті розвитку міжнародного співробітництва, інтеграції у світовий та європейський освітній простір, тенденцій глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства.

Міжнародне співробітництво в галузі педагогічної освіти стає важливим інструментом виконання нових вимог та викликів, а також сприяє взаємозбагаченню та взаємодоповненню педагогічної освіти у різних європейських країнах.

Аналіз набутого досвіду європейських країн дозволяє Україні уникнути помилок, викликаних поспішним запозиченням зарубіжних систем підготовки педагогічних кадрів. Розвиток існуючої вітчизняної системи педагогічної освіти потребує аналізу європейського досвіду, зокрема, і досвіду Республіки Польща.

Саме тому дослідження розвитку педагогічної освіти у Республіці Польща, критичне осмислення накопиченого досвіду в системі педагогічної освіти країни набуває значущості, виступає передумовою встановлення загальних закономірностей і перспектив модернізації педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейське освітнє співтовариство. А від так – дослідження Грищук Юлії Володимирівни є своєчасним і соціально значимим.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується застосуванням у ході її виконання методології, адекватної меті і завданням, специфіці об'єкта і предмета дослідження; застосуванням необхідного комплексу методів дослідження, відповідною і достатньою джерельною базою, коректною кількісною обробкою та якісним аналізом, а також практичним впровадженням дослідницьких результатів.

Справляє позитивне враження сформована автором джерельна база, яка відзначається різноманітністю і достатньою структурною повнотою. Вона включає 345 найменувань. Робота над дослідженням спонукала дисертантку звернутися до численних (110) іншомовних джерел, опрацьованих у фондах європейських бібліотек Вищої школи педагогічної Спілки польських вчителів та Вищої школи імені Павла Влодковіца в Плоцьку (Республіка Польща); бібліотек Академічного товариства Міхала Балудянського (м. Братислава, Республіка Словаччина), Інституту Гердера – німецького наукового позауніверситетського центру історичних досліджень Східної Європи (м.Марбург, Федеративна Республіка Німеччина), а також бібліотеки Лінна Університету Тампере (м. Тампере, Фінляндська Республіка), що слугує безперечним доказом інформативності та валідності представленої роботи.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується також апробацією результатів дослідження. За роки роботи над дисертацією Гришук Ю.В. представила основні положення своєї дисертації на 22 науково-практичних і науково-методичних конференціях різних рівнів, а також інших науково-практичних заходах. Така активна участь в науковому житті не тільки сприяла поширенню ідей дослідження, але й сформували її як авторитетного, відповідального і перспективного науковця, здатного донести вітчизняні здобутки у сфері педагогічної освіти до світової спільноти. Певний досвід у цьому напрямі вже напрацьовано – це участь в наукових конференціях у Республіці Польща (м.Познань), у Республіці Болгарія (м. Добрич), у Республіці Словаччина (м.Братислава).

Загалом вважаємо, що дисертація пройшла належну апробацію, вона є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Наукова новизна одержаних результатів, що міститься у вступі до дисертації та в авторефераті, сформульована автором коректно і адекватно. Ми цілком погоджуємось з її положеннями:

- вперше обґрунтовано основні періоди розвитку педагогічної освіти Республіки Польща в її історичному поступі до європейської інтеграції;

- виокремлено та проаналізовано законодавчі й організаційні зміни у розвитку педагогічної освіти Республіки Польща відповідно до вимог європейського освітнього простору на кожному виокремленому періоді;

- визначено перспективні напрями впровадження польського досвіду щодо законодавчих та організаційних змін у педагогічну освіту України на законодавчому та організаційному рівнях;

- здійснено порівняльний аналіз поняття "педагогічна освіта" у польському та українському науковому просторі.

Робота має логічну і послідовну структуру, повністю охоплює головні складові досліджуваної проблеми та послідовно розкриває основні завдання наукового пошуку автора. Кожен із трьох розділів дисертації насичений новими науковими фактами.

У розділі I автором подано характеристику базових понять дослідження у польському та українському науковому просторі. Глибоко проаналізовано проблему розвитку педагогічної освіти у Республіці Польща в педагогічній теорії. У результаті виокремлено напрями досліджень вітчизняних науковців означеної проблеми: реформування освіти; розвиток полікультурної освіти; розвиток університетської освіти та науки; розвиток системи педагогічної освіти; професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців. Досліджено суспільно-політичні та соціокультурні передумови європейського вектору розвитку педагогічної освіти у Республіці Польща, які вдало розділено на суспільно-політичні та соціокультурні групи.

У Розділі II, присвяченому законодавчим та організаційним змінам у розвитку педагогічної освіти Республіки Польща, автором обґрунтовано

основні періоди розвитку педагогічної освіти Республіки Польща в процесі європейської інтеграції країни, а також охарактеризовано законодавчі та організаційні зміни у розвитку педагогічної освіти Республіки Польща відповідно до вимог європейського освітнього простору на кожному періоді. Розглянуто систему підготовки педагогічних працівників, яка включає: профорієнтаційну роботу, безпосередньо професійну підготовку, підвищення кваліфікації. Особливо цінним для вітчизняної педагогічної освіти є аналіз діяльності державних закладів вищої освіти, що дозволило автору розкрити зміст професійної підготовки фахівців за напрямом "Педагогіка".

Розділ III присвячений використанню досвіду Республіки Польща у розвитку педагогічної освіти в Україні в контексті європейських інтеграційних процесів. Важливим є виокремлення основних напрямів використання прогресивних ідей польського досвіду для реалізації європейського вектору розвитку педагогічної освіти в Україні на законодавчому та організаційному рівнях. До основних напрямів на законодавчому рівні дисертанткою віднесено такі, як: створення механізмів гармонізації законодавства України у сфері освіти з законодавством ЄС; розподіл повноважень між профільними та координаційними органами щодо забезпечення адаптації законодавства на різних стадіях; узгодження єдиної термінології у сфері вищої педагогічної освіти; розроблення галузевої рамки кваліфікацій; розроблення нових стандартів педагогічної освіти, які б відповідали сучасному етапу розвитку Європейського простору вищої освіти.

Пріоритетними напрямами використання ідей польського досвіду на організаційному рівні Грищук Ю.В. вважає модернізацію змісту та методології побудови освітніх програм на основі компетентнісного підходу; удосконалення змісту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників; забезпечення участі учасників освітнього процесу в різноманітних програмах міжнародної мобільності; диверсифікацію мов навчання у закладах вищої педагогічної освіти; створення можливостей для впровадження програм подвійних і спільних дипломів; оптимізацію мережі закладів вищої педагогічної освіти; забезпечення взаємодії органів державної влади,

комерційного та громадського секторів у формуванні й реалізації освітньої політики.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, які впливають зі змісту роботи, є логічними, слугують віддзеркаленням основних результатів дисертаційної роботи.

Значну цінність для дослідників та практиків педагогічної освіти мають додатки, які грамотно оформлені і представлені на 37 сторінках дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено та впроваджено робочу програму навчальної дисципліни "Методологія порівняльних досліджень у сфері освіти" для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; методичні рекомендації "Тезаурус порівняльного дослідження розвитку педагогічної освіти: Україна та Республіка Польща" для викладачів і студентів закладів вищої педагогічної освіти; визначено перспективні напрями використання польського досвіду щодо законодавчих та організаційних змін у педагогічній освіті України відповідно до вимог європейського освітнього простору.

На наш погляд, результати дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю. Вони можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти та закладів системи післядипломної педагогічної освіти для розроблення робочих програм, а також методичних рекомендацій для навчання загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки та під час професійної підготовки майбутніх вчителів та підвищення їх кваліфікації.

Основні положення та висновки дисертаційної роботи опубліковано у тридцяти працях, із них – двадцять дев'ять одноосібні. Основні теоретичні положення знайшли відображення в публікаціях автора у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає "Порядку присудження наукових ступенів". Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

При загальній позитивній оцінці якості кандидатської дисертації Гришук Ю.В. необхідно зазначити окремі дискусійні положення роботи та побажання щодо майбутніх перспектив її розвитку:

1. На с. 26 дисертаційної роботи, зазначено, що для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань використано теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження. Однак методи обробки і аналізу статистичної інформації, а також процедура статистичної обробки даних експериментального педагогічного дослідження у дисертації представлені не в повному обсязі. Разом з тим дисертанткою використано методи кількісної обробки результатів дослідження: групування, таблиці, рисунки з метою реєстрації результатів дослідження.

2. Науково цінним, на нашу думку, є виокремлення напрямів (законодавчий та організаційний) використання прогресивних ідей польського досвіду для їх реалізації в Україні (с. 215-224 дисертації). Вважаємо, що текст автореферату (с. 15) варто було б доповнити організаційним напрямом, задекларованим на с. 222-224 дисертації, що передбачає: удосконалення загальнодержавної концепції розвитку педагогічної освіти; розвиток освітнього франчайзингу; створення умов для розвитку педагогічної освіти в контексті євроінтеграційних процесів та забезпечення її якості.

3. Дослідження набуло б ще більшої наукової цінності, якби авторкою більш детально було розкрито (п. 3.2.) суть законодавчого напрямку використання прогресивних ідей польського досвіду, що передбачає "розроблення галузевої рамки кваліфікацій" (с. 216), а також організаційного, що передбачає "оптимізацію мережі закладів вищої педагогічної освіти", "створення умов для розвитку педагогічної освіти в контексті євроінтеграційних процесів та забезпечення її якості" (с. 224).

4. Виокремлюючи основні напрями використання прогресивних ідей польського досвіду для їх реалізації в Україні, доцільно було б в авторефераті їх представити у вигляді узагальнюючого рисунка чи таблиці.

5. Необхідно зазначити, що дистанційна освіта є трендом у освітній політиці і практиці європейських країн. Вважаємо, що дослідження

прогресивного польського досвіду використання нових форм і методів дистанційного навчання у педагогічній освіті було б доречним у цій дисертаційній роботі.

Висловлені зауваження і пропозиції не знижують загальної високої оцінки дисертації.

Висновок. Дисертаційна робота Гришук Юлії Володимирівни "Розвиток педагогічної освіти у Республіці Польща в контексті європейських інтеграційних процесів" є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить нові наукові результати в галузі теорії і методики професійної освіти. За своїм обсягом, обґрунтованістю проведених досліджень, науковою значущістю одержаних результатів дисертаційна робота Гришук Ю.В. відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 "Порядку присудження наукових ступенів" (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р., із змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук,

доцент, професор кафедри суспільних

дисциплін Національного університету

водного господарства та природокористування

Т.С.Криstopчук

НУВГП	
Особистий підпис	<i>Т.С.Криstopчук</i>
Нач. відділу кадрів	засвідчую
" 04 " 20 15 р.	

